

99ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΘΗΝΑΣ

ΤΑΞΗ ΣΤ1'

Έλα στον
πίνακα
να πεις
Ιστορία!

Έλα πίνακα,
να μας πεις
Ιστορία...

Υπεύθυνη δασκάλα: Έφη Αναστασιάδου

**ΜΙΑ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ
ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ**

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΖΩΓΡΑΦΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ

ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΥΠΟΔΟΥΛΟΙ ΣΤΟΥΣ ΤΟΥΡΚΟΥΣ

Το ελληνικό έθνος ποτέ δεν συμβιβάστηκε με την ιδέα της υποδούλωσης του από την Οθωμανική αυτοκρατορία (1453, άλωση της Κωνσταντινούπολης). Στα 400 χρόνια της Τουρκοκρατίας οι «ραγιάδες» αντιστάθηκαν στους κατακτητές με κάθε τρόπο: ανέβηκαν στα βουνά κι έγιναν «κλέφτες», σε κάποιες περιοχές με αγώνες και θυσίες διατήρησαν μια σχετική ελευθερία (Σούλι, Μάνη, Σφακιά), οργάνωσαν επαναστατικά κινήματα -έστω κι αποτυχημένα- (Διονύσιος Σκυλόσοφος, «Ορλωφικά», Λάμπρος Κατσώνης) κι έτσι συντηρούσαν την ελπίδα για την Ανάσταση του Γένους.

Παρά τις δύσκολες συνθήκες της δουλείας, οι Έλληνες ανέπτυξαν τοπικές μορφές αυτοδιοίκησης, σημαντικές οικονομικές κι εμπορικές δραστηριότητες (Ύδρα, Σπέτσες, Πήλιο κ.λ.π.) καλλιέργησαν τις τέχνες και τα γράμματα και με τη συνδρομή των μεγάλων **Δασκάλων του Γένους** (Κοραΐς, Αιτωλός, Γαζής κ.λ.π.) κατάφεραν να διατηρήσουν αλώβητη την εθνική και θρησκευτική τους συνείδηση και την πολιτιστική τους κληρονομιά.

Σημαντικός ο ρόλος του **Ρήγα Φεραίου** που με την ανεκτίμητη δράση του και τα επαναστατικά του μηνύματα προετοίμασε το έδαφος για τον οργανωμένο κι ένοπλο πλέον απελευθερωτικό αγώνα.

ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

ΙΔΡΥΣΗ ΦΙΛΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ: 1814 στην Οδησό της Ρωσίας

2 φάσεις της Επανάστασης

ΝΙΚΗΦΟΡΑ ΦΑΣΗ: 1821 – 1824

ΚΑΘΟΔΙΚΗ ΦΑΣΗ: 1824 - 1827

**Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ κατά έτη
(1821 – 1830)**

*Η ΦΙΛΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (ΤΣΑΚΑΛΩΦ, ΣΟΥΦΑΣ, ΞΑΝΘΟΣ)
ΟΡΓΑΝΩΣΕ ΚΑΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΕ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ
ΠΟΥ ΞΕΚΙΝΗΣΕ ΑΠΟ ΔΥΟ ΣΗΜΕΙΑ:*

ΜΟΛΔΟΒΛΑΧΙΑ 22/2/1821 ΑΛΕΞ. ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ Μάχη στο Δραγατσάνι Ιερός Λόχος	ΠΕΛΟΠΟΝΗΣΟΣ 23/3/1821 ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑΣ Π.ΠΑΤΡΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΣ Αγία Λαύρα
--	---

... και γρήγορα εξαπλώθηκε σε...

ΣΠΕΤΣΕΣ (3/4/1821* ΜΠΟΥΜΠΟΥΛΙΝΑ) / **ΨΑΡΑ** (10/4/1821) /
ΥΔΡΑ (16/4/1821* ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ) / **ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ** (Απρίλιος
1821* ΠΑΝΟΥΡΓΙΑΣ στην Άμφισσα, ΑΘ. ΔΙΑΚΟΣ στην Λιβαδιά)
ΣΑΜΟΣ (Απρίλιος 1821) / **ΠΗΛΙΟ** (Απρίλιος 1821) / **ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ**
(Απρίλιος 1821 * ΕΜ. ΠΑΠΠΑΣ)

ΤΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

1^{ος} ΧΡΟΝΟΣ - 1821

23 Μαρτίου: ΚΑΤΑΛΗΨΗ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

24 Μαρτίου: ΚΑΤΑΛΗΨΗ ΠΑΤΡΑΣ

10 Απριλίου: ΑΠΑΓΧΟΝΙΣΜΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗ ΓΡΑΗΓΟΡΙΟΥ Ε΄

22 Απριλίου: ΜΑΧΗ ΑΛΑΜΑΝΑΣ * ΑΘ. Διάκος # Ομέρ Βρυώνης

8 Μαΐου: ΜΑΧΗ ΣΤΟ ΧΑΝΙ ΤΗΣ ΓΡΑΒΙΑΣ * Οδ. Ανδρούτσος

12 Μαΐου: ΜΑΧΗ ΣΤΟ ΒΑΛΤΕΤΣΙ * Θ. Κολοκοτρώνης # Μουσταφά Μπέης

27 Μαΐου: ΑΝΑΤΙΝΑΞΗ ΤΟΥΡΚΙΚΟΥ ΠΛΟΙΟΥ ΣΗΝ ΕΡΕΣΣΟ * Παπανικολής

15 Ιουλίου: ΜΑΧΗ ΣΤΑ ΒΡΥΣΑΚΙΑ ΕΥΒΟΙΑΣ * Γοβγίνας # Ομέρ Βρυώνης

25 Αυγούστου: ΜΑΧΗ ΣΤΑ ΒΑΣΙΛΙΚΑ * Γκούρας, Πανουργιάς # Κιοσέ Μεχμέτ

23 Σεπτεμβρίου: ΚΑΤΑΛΗΨΗ ΤΡΙΠΟΛΙΤΣΑΣ * Θ. Κολοκοτρώνης

20 Δεκεμβρίου: Α' ΕΘΝΟΣΥΝΕΛΕΥΣΗ * Επίδαυρος

2^{ος} ΧΡΟΝΟΣ - 1822

30 Μαρτίου: ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΧΙΟΥ * Καρά Αλής

7 Ιουνίου: ΑΝΑΤΙΝΑΞΗ ΤΟΥΡΚΙΚΗΣ ΝΑΥΑΡΧΙΑΣ * Κων. Κανάρης

9 Ιουνίου: ΚΑΤΑΛΗΨΗ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ ΑΘΗΝΩΝ * Δημ. Υψηλάντης

4 Ιουλίου: ΜΑΧΗ ΠΕΤΑ * Μαυροκορδάτος # Κιουταχής

25 Αυγούστου: ΜΑΧΗ ΣΤΑ ΔΕΡΒΕΝΑΚΙΑ * Κολοκοτρώνης, Νικηταράς, Δημ. Υψηλάντης, Παπαφλέσσας # Δράμαλης – ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΛΗ

26 Οκτωβρίου έως 31 Δεκεμβρίου: Α' ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ * Μαυροκορδάτος, Μ. Μπότσαρης # Ομέρ Βρυώνης, Κιουταχής, Γιουσούφ

3^{ος} ΧΡΟΝΟΣ - 1823

29 Μαρτίου: Β' ΕΘΝΟΣΥΝΕΛΕΥΣΗ * Άστρος Κυβουρίας

Εσωτερικές συγκρούσεις και διαμάχες μεταξύ στρατιωτικών και πολιτικών

9 Αυγούστου: ΜΑΧΗ ΣΤΟ ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΟ * Μ. Μπότσαρης – ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΜΠΟΤΣΑΡΗ

4^{ος} ΧΡΟΝΟΣ - 1824

Απρίλιος: ΚΑΤΑΠΝΙΞΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

19 Ιουνίου: ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΚΑΣΟΥ * Ιμπραήμ

21 Ιουνίου: ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΨΑΡΩΝ: * Χοσρέφ

28 Αυγούστου: ΝΑΥΜΑΧΙΑ ΤΟΥ ΓΕΡΟΝΤΑ * Μιαούλης, Σαχτούρης #
Ιμπραήμ, Χοσρέφ

5^{ος} ΧΡΟΝΟΣ - 1825

12 Φεβρουαρίου: ΑΠΟΒΑΣΗ ΙΜΠΡΑΗΜ ΣΤΗΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟ

7 Απριλίου: ΜΑΧΗ ΣΤΟ ΚΡΕΜΜΥΔΙ * Σκούρτης # Ιμπραήμ
Εμφύλιες συγκρούσεις - Φυλάκιση του Κολοκοτρώνη στην Ύδρα

15 Απριλίου: Β' ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ * Νότης
Μπότσαρης, Κίτσος Τζαβέλας # Κιουταχής
Αποφυλάκιση Κολοκοτρώνη κι ορισμός του ως αρχιστράτηγου ξανά

20 Μαΐου: ΜΑΧΗ ΣΤΟ ΜΑΝΙΑΚΙ * Παπαφλέσσας # Ιμπραήμ

6^{ος} ΧΡΟΝΟΣ - 1826

11 Απριλίου: ΕΞΟΔΟΣ ΤΟΥ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

Ιούνιος έως Σεπτέμβριος: ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ * Γκούρας,
Καραϊσκάκης # Κιουταχής – Καραϊσκάκης αρχιστράτηγος

24 Νοεμβρίου: ΜΑΧΗ ΣΤΗΝ ΑΡΑΧΩΒΑ * Καραϊσκάκης # Μουσταφά
Μπέης

Νοέμβριος: ΜΑΧΗ γύρω από την ΑΚΡΟΠΟΛΗ * Κριεζώτης,
Μακρυγιάννης, Φαβιέρος # Κιουταχής

Ιανουάριος έως Μάρτιος: ΜΑΧΕΣ ΔΙΣΤΟΜΟΥ και ΚΕΡΑΤΣΙΝΙΟΥ *
Καραϊσκάκης # Κιουταχής

**19 Μαρτίου: Γ' ΕΘΝΟΣΥΝΕΥΛΕΥΣΗ * Τροιζήνα – Εκλογή Ι.
Καποδίστρια**

24 Απριλίου: ΜΑΧΗ ΣΤΟ ΦΑΛΗΡΟ * Κιουταχής/ ΘΑΝΑΤΟΣ
ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ

6 Ιουλίου: «**ΙΟΥΛΙΑΝΗ ΣΥΜΒΑΣΗ**» ΛΟΝΔΙΝΟΥ * Αγγλία,
Γαλλία, Ρωσία- **Δημιουργία αυτόνομου Ελληνικού
κράτους**

8 Οκτωβρίου: ΝΑΥΜΑΧΙΑ ΝΑΥΑΡΙΝΟΥ * Δεριγνύ, Κόδριγκτον,
Χέυδεν- Καταστροφή στόλου του Ιμπραήμ

*Η Ελληνική Επανάσταση «έκλεισε» με την τελευταία
νικηφόρα μάχη στην Πέτρα Βοιωτίας (12 Σεπτεμβρίου 1829)
με αρχηγό τον Δημήτριο Υψηλάντη, αδελφό του Αλέξανδρου
Υψηλάντη που είχε ξεκινήσει την Επανάσταση στην
Μολδοβλαχία.*

*Με την Συνθήκη της Ανδριανούπολης (Σεπτέμβριος 1829) η
Τουρκία αναγνώρισε την ανεξαρτησία της Ελλάδας.
Το 1830 οι Μεγάλες Δυνάμεις αναγνώρισαν την ανεξαρτησία
του Ελληνικού κράτους με το Πρωτόκολλο του Λονδίνου.
(3 Φεβρουαρίου 1830)*

ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΩΝ ΦΙΛΕΛΛΗΝΩΝ ΠΟΥ ΒΟΗΘΗΣΑΝ ΜΕ ΚΑΘΕ ΤΡΟΠΟ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΓΩΝΑ

Λόρδος Μπάιρον

Ευγένιος Ντελακρουά

Βίκτορ Ουγκώ

Πέρσι Σέλεϊ

Κόμης Σαντόρε Ντι Σαγταρόζα

Φρανσουά Ρενέ Ντε Σατωμπριάνκαι πολλοί άλλοι....

Ο Ferdinand Victor Eugene Delacroix, ο γνωστός σε όλους Γάλλος φιλέλληνας Ευγένιος Ντελακρουά (1798-1863), είναι ίσως ο καλλιτέχνης που επηρεάζει όσο κανείς την ευρωπαϊκή κοινή γνώμη. Στους παριζιάνικους κύκλους των διανοουμένων το 1824, μοναδικό θέμα συζήτησης αποτελεί ο πίνακάς του για τη σφαγή της Χίου.

Ο Ντελακρουά λοιπόν ζωγραφίζει τη δεκαετία του 1820 δύο πίνακες που καθηλώνουν. Σε ηλικία 26 περίπου ετών, παλεύει για έξι περίπου μήνες και παρουσιάζει τον πρώτο ουσιαστικά πίνακα με σύγχρονα φιλελληνικά αισθήματα στην Ευρώπη. Είναι “Η Σφαγή της Χίου” (1824). Ο Ντελακρουά χρωματίζει την οδύνη μιας ανείπωτης σφαγής που μαύρισε όλο το νησί. Μια ελεγεία πόνου στην ανθρώπινη δυστυχία. Τα μαρμαρωμένα βλέμματα των Χιωτών, η Ελληνίδα μάνα που κείτεται νεκρή με το παιδί της, τα σταυρωμένα χέρια του πολεμιστή αριστερά, οι αγκαλιές φόβου, ο Τούρκος που αρπάζει τη μισόγυμνη γυναίκα, συγκλονίζουν τις αισθήσεις.

Η σφαγή της Χίου

Ο δεύτερος πίνακας του είναι **“Η Ελλάδα στα ερείπια του Μεσολογγίου”** (1826, Μουσείο Καλών Τεχνών του Μπορντό). Συγκλονίζει κι αυτός με την εκφραστικότητα, τις σκέψεις που γεννά, τα συναισθήματα που αβίαστα εκπέμπονται. Το φιλελληνικό κύμα στην Ευρώπη υψώνεται ολοένα και πιο απειλητικό για την κραταιά μέχρι πριν λίγο καιρό Οθωμανική Αυτοκρατορία. Η “καλλιτεχνική” προπαγάνδα του Ντελακρουά υπέρ της Ελλάδας είναι φανερή. Μια γυναίκα, Ελληνίδα, η ίδια η Ελλάδα προσωποποιημένη, με το στήθος μισοφανερό, προτεταγμένο, σχεδόν εκλιπαρεί για βοήθεια ενώ πίσω της το χάος της σφαγής και της ηρωικής εξόδου του Μεσολογγίου συγκλονίζει πάνω στα ερείπια του κάστρου.

Η Ελλάδα στα ερείπια του Μεσολογγίου

Λουντοβίκο Λιπαρίνι (1800-1856)

Ένας άλλος ζωγράφος που εμπνεύστηκε από στιγμές της επανάστασης ήταν ο Ιταλός Λουντοβίκο Λιπαρίνι. Γνωστά έργα του είναι “Ο όρκος του Λόρδου Βύρωνα στον τάφο του Μάρκου Μπότσαρη” (1850), “Ο θάνατος του Μάρκου Μπότσαρη” (1841) και “Ο Αρχιεπίσκοπος Γερμανός υψώνει τη σημαία της Ανεξαρτησίας στον γκρεμό των Καλαβρύτων” (1838, σώζεται στην Πινακοθήκη του Μιλάνου, ενώ λιθογραφία του πίνακα υπάρχει στο Εθνολογικό Μουσείο Αθηνών).

Μαθητής του Λιπαρίνι ήταν ο Έλληνας ζωγράφος Διονύσιος Τσόκος που επίσης αποτύπωσε σε πίνακές του στιγμές της Ελληνικής Επανάστασης.

Ο όρκος του λόρδου Βύρωνα στον τάφο του Μάρκου Μπότσαρη

Ο θάνατος του Μάρκου Μπότσαρη

ο Αρχιεπίσκοπος Γερμανός υψώνει την σημαία της ανεξαρτησίας στο γκρεμό των Καλαβρύτων

Ο Διογύσιος Τσόκος ήταν ένας από τους πρώτους εθνικούς ζωγράφους της μετα-οθωμανικής Ελλάδας. Έζησε από το 1800 έως 1862, ήταν επανήσιος και υπήρξε μαθητής του Λαπαρίνι, που τον γνώρισε το 1844, όταν πήγε να σπουδάσει στην Ακαδημία Τεχνών της Βενετίας. Το 1846 παίρνει μέρος σε μια έκθεση Ζωγραφικής στη Βενετία με θέμα του πίνακά του «Ο Μάρκος Μπότσαρης αποχαιρετά την οικογένειά του», θέμα που είχε επεξεργαστεί και παλιότερα ο δάσκαλός του, Λαπαρίνι. Με παραγγελία της ελληνικής Κυβέρνησης ζωγράφησε τα πορτρέτα των αγωνιστών της Επανάστασης του 1821.

Ο Μάρκος Μπότσαρης αποχαιρετά την οικογένειά του

Η δολοφονία του Καποδίστρια

Ο Άρι Σέφερ και οι Ελληνίδες

Δύο πολύ εκφραστικούς πίνακες των γυναικών της Ελλάδας μας έδωσε ο Γαλλο-αλλανδός ρομαντικός ζωγράφος Άρι Σέφερ (Arg Scheffer, 1795-1858). Πρόκειται για τους πίνακες “Σουλιώτισσες Γυναίκες” του 1827 και “Ελληνίδες εκλιπαρούν την Παναγία για βοήθεια” (1826). Το περιστατικό των Σουλιωτισσών αναφέρεται αρκετά πριν την επανάσταση και συγκεκριμένα το 1803, όταν ο Αλή Πασάς των Ιωαννίνων πολιορκούσε το Σούλι. Σε αυτό το περιστατικό αναφέρεται και ο περίφημος “Χορός του Ζαλόγγου” που αποδεδειγμένα γράφτηκε αρκετά μετά το περιστατικό.

Στον πίνακα “Ελληνόπουλο που υπερασπίζεται τον πατέρα του” ο τραυματισμένος πατέρας δεν εγκαταλείπει το σπαθί του παρά τη φανερή αδυναμία του (λυγισμένος καρπός δεξιού χεριού, το αριστερό χέρι τον στηρίζει στο χώμα, το βλέμμα δείχνει ότι υποφέρει). Ο νεαρός Έλληνας πολεμιστής που ανδρώνεται πάνω από το νεκρό σώμα του πατέρα του φανερώνει τη μετάβαση του πολέμου από γενιά σε γενιά, μέχρι την τελική νίκη που πέρασε από χίλια κύματα στο πεδίο της μάχης ώσπου να έρθει τελικά με τη βοήθεια των ξένων, υπό την πίεση των λαών τους.

Σουλιώτισσες Γυναίκες

Ελληνόπουλο που υπερασπίζεται τον πατέρα του

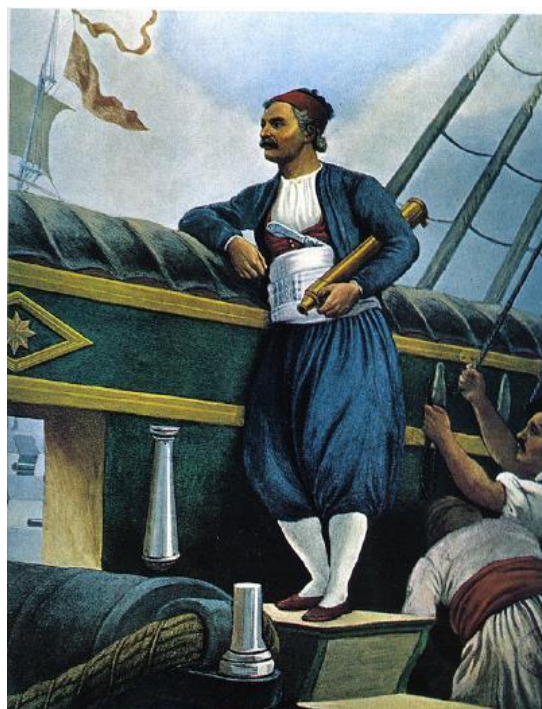
Ελληνίδες εκλιπαρούν την Παναγία για βοήθεια

Ο Γερμανός ζωγράφος **Πέτερ φον Ες** (Peter von Hess, 1792-1871) γοητεύτηκε από της ελληνική επανάσταση και μας άφησε μερικούς χαρακτηριστικούς πίνακες, όπως τον **απαγχονισμό του Πατριάρχη Γρηγορίου το 1821**, την άφιξη του βασιλιά Όθωνα το 1834 του οποίου υπήρξε συνοδός κατά την έλευσή του καθώς και πίνακες του Ανδρέα Μιαούλη, της Μπουμπουλίνας και του Υδραίου πολεμιστή Αντώνη Οικονόμου.

Ο απαγχονισμός του
Πατριάρχη

Ο Ανδρέας Μιαούλης

Ο Έλληνας ζωγράφος **Νικόλαος Γύζης** (1842 – 4 Ιανουαρίου 1901) ήταν ένας από τους πιο σημαντικούς ζωγράφους του 19ου αιώνα, διακρίθηκε σε όλα τα χρόνια των σπουδών του και πήρε πολλά βραβεία. Ασχολήθηκε πολύ στα έργα του με προφορικούς θρύλους της εποχής της Τουρκοκρατίας όπως στο πασίγνωστο έργο του, το «κρυφό σχολειό».

Μετά την καταστροφή των Ψαρών

Το κρυφό σχολειό

Ο Νικηφόρος Λύτρας (1832 – 1904) συνάδελφος και φίλος του Νικόλαου Γύζη, έχει ένα πλούσιο και απέραντο έργο και, από τα πρώτα παιδικά σχεδιαγράμματά του μέχρι τον τελευταίο του πίνακα, βλέπει κανείς μια διαρκή εξέλιξη. Συνεχώς ανεβαίνει, προσπαθώντας να φτάσει στην ιδανική τελειότητα. Ο Λύτρας ασχολήθηκε με την λεγόμενη «ιστορική ζωγραφική», με θέματα παρμένα από την ελληνική μυθολογία και την ελληνική ιστορία, όπως «Ο απαγχονισμός του Πατριάρχη Γρηγορίου Ε΄» και «η πυρπόληση της τουρκικής ναυαρχίδας».

Η πυρπόληση της τουρκικής ναυαρχίδας

...και αυτό ήταν μόνο μια αρχή, γιατί

οι ζωγράφοι δεν έχουν τέλος, όπως η Τέχνη δεν έχει τέλος...

όπως η Ιστορία δεν έχει τέλος... όπως η ανθρώπινη έμπνευση δεν έχει τέλος....